

Ҳимояи хучзорҳо аз касалию

ҳашаротҳои зараррасон

Дар мавзеҳои аз боришот таъмин ва намнокии баланд, буттаҳои хуч метавонанд аз касалиҳои гардзании баргу навдаҳо ва гардзании қалбакӣ, зангзании баргҳо ва доғҳои гуногун зарар бинанд. Ба муқобили ин касалиҳо фунгисидҳо ба монанди Ридомил голд, Байлетон ва захрхимикатҳои сулфурдорро (ба муқобили гардзании баргу навдаҳо) истифода мебаранд.

Дар боғу чангалҳои хуч, ҳамчун дигар зироатҳои чангал, бисёр намуди ҳашаротҳои зараррасон паҳн гаштаанд. Ба баргу гул ва меваи хуч ширинчаи сабз, канаҳо, чирчиракҳо, пашшаи розанӣ, сипарболакҳо, куя ва пашшаи Майра зарари ҷиддӣ мерасонанд. Ҳашароти донахӯраки Майра

қисми зиёди меваҳо ё ҳосили хучро тамоман nobуд мекунад. Меваҳои зарардида ба ҷӯби бо хорҳо пӯшида мубадал мегарданд. Ҳангоми тухм мондани ҳашарот ва фаъолияти кирмина моддаҳои биологӣ химиявӣ ҷудо мешаванд, ки дар натиҷа меваи хуч ба «ғурма» мубаддал мегардад. «Ғурма» аз донаҳои сироятёфта ва шакл дигаркарда иборат аст. Ҳангоми сироятёбӣ девораи мева вайрон шуда nobуд мешавад ва донаҳо шаклашонро иваз карда, ба берун мебароянд. Хар як донаи хуч шаклашро иваз карда босуръат калон мешавад, дарозии донаи шакливазкарда то 7-15 мм мерасад. Ҳаҷми умумии «ғурма» бошад то 40-50 мм мерасад, баъзан аз ин ҳам калон мешаванд. Дар дохили «ғурма» хоначаҳои зиёд мавҷуданд,

ки дар ҳар як хонача аз як то ҳашт кирмина во мавҷуд мебошад.

Парвози фардҳои болиғи ҳашароти Майра аввали баҳор, дар мавсими шонабандии хуч оғоз меёбад, ки дар ин ҳолат «ғурма»-ҳои ҷӯбин нарма мешаванд. Тухмгузори ҳашарот дар вақти гулкунӣ ё баъд аз он шуруъ мешавад. Кирм ва зочаҳо то баҳори соли оянда дар дохили «ғурма» мемонанд.

Тадқиқотҳои ҷамаҷонибаи хучзорҳои табиӣ дар мавзеҳои гуногун собит сохтанд, ки ҷамаи шаклҳои хуч, ки дар шароити табиӣ во мегӯранд, аз ин ҳашарот зарар мебинанд. Мубориза бар зидди ин ҳашароти хавфнок аз он сабаб мушкиласт, ки он дар тамоми минтақаҳо паҳн гаштааст.

Коркарди химиявӣ ба муқобили донахӯраки Майра ҳам пеш аз гулкунӣ ё баъди аз гул фаромадан гузаронида мешавад. Дар акси ҳол, кирминаи ўро дар дохили мева ё «ғурма» nobуд кардан

гайри имкон аст. Барои аз ин ҳашароти хатарнок эмин нигоҳ доштани растани хуч «ғурма»-хоро чамъ карда сӯзонидан лозим. Чунки дар авали баҳор, аз ҳар як «ғурма» дахҳо ҳашароти болиғ баромада насли худро дар садҳо буттаи дигар паҳн карда ҳосили хучро метавонанд пурра нобуд созанд.

Роҳи аз ҳама манфиатбахши мубориза бар зидди ин ҳашарот дар бунёди боғу чангалҳои хуч бо истифода аз шаклу навъҳои ба ин ҳашарот тобовар мебошад.

Ба муқобили ширинчаи сабзи розанӣ, буттаҳо то варам кардани муғчаҳо бо маҳлули ДНОК ё Нитрофен коркард мешаванд. Дар давоми мавсим Актеллик, Антио, Карбофос, Метатион ва дигар инсектицидҳоро истифода бурдан мумкин. Ба муқобили шира

керосин (2 г дар 10 л об) обҷӯши қаламфури тез ё тамокуро низ истифода мекунанд.

Ба муқобили чирчиракҳо ва канаҳо Акрекс – 0,08%, Изофен-0,05%, Омайт-0,1% ва дигар захрхимикатҳо истифода мешаванд. Коркард бо фосилаи 10-12 рӯз ду маротиба, ҳангоми пайдошавии оммавии кирминаҳо гузаронида мешавад. Бо оби хунук шуштани таги баргҳо сабаби кам гардидани канаҳо мегардад.

Айни замон навъҳои офарида шудаанд, ки аз ҳашаротҳо кам зарар мебинанд ва технологияи парвариши онҳо ҳам пешкаш шудааст. Истифодаи ин навъҳо дар истеҳсолот сабаби паст гардидани хатари экологӣ мегардад (коркарди кимиёвӣ аз байн меравад). Аз дигар тараф, бунёди боғҳо бо истифода аз ин навъҳо аз ҷиҳати иқтисодӣ ҳам муфид аст.

Суроға барои маълумот ва пешниҳод:
Институти боғу тоқпарварӣ ва сабзавоткорӣ
АИКТ, 734025, ш. Душанбе, хиёбони Рудақӣ, 21^а
Тел: (992 37) 221-54-43; 227 -07-95
E-mail: bogparvar@mail.ru

**АКАДЕМИЯИ ИЛМҲОИ
КИШОВАРЗИИ ТОҶИКИСТОН**

**ИНСТИТУТИ БОҒУ ТОҚПАРВАРӢ ВА
САБЗАВОТКОРӢ**

ҲИМОЯИ ХУЧЗОРҲО АЗ КАСАЛИЮ ҲАШАРОТҲОИ ЗАРАРРАСОН

Ашт, 2024